

EIROPAS PILSONI UN INTELEKTUĀLAIS ĪPAŠUMS — UZTVERE, INFORMĒTĪBA UN RĪCĪBA 2020. GADĀ

KOPSAVILKUMS

2020. GADA NOVEMBRIS

EIROPAS PILSOŅI UN INTELEKTUĀLAIS ĪPAŠUMS — UZTVERE, INFORMĒTĪBA UN RĪCĪBA 2020. GADĀ

KOPSAVILKUMS

2020. GADA NOVEMBRIS

Satura rādītājs

Priekšvārds	4
Kopsavilkums	5
Intelektuālais īpašums — informētība un viedokļi	5
Viltotas preces — viedokļi un patēriņš	6
Pirātisks tiešsaistes saturs — viedokļi un patēriņš	8

PRIEKŠVĀRDS

Šis atjauninātais lielais pētījums par to, kā ES pilsoņi uztver intelektuālā īpašuma tiesības, ir unikāls ceļvedis visām ES valstīm attiecībā uz viltošanu un attieksmi pret pirātismu, kā arī rīcību.

Šajā trešajā izdevumā redzamas pakāpeniskas, taču cerīgas izmaiņas izpratnē un attieksmē, salīdzinot ar iepriekšējiem *EUIPO* apsekojumiem 2013. un 2017. gadā.

Tāpat kā iepriekšējos izdevumos, arī šis ES mēroga pētījums apstiprina, ka lielākā daļa pilsoņu piekrīt, ka ir svarīgi, lai personu, kuras iegulda laiku un naudu inovācijās, tiesības būtu aizsargātas un tās saņemtu samaksu par savu darbu.

Šoreiz vērojams īpaši liels cieņas pieaugums pret māksliniekiem un radošajiem darbiniekiem. Turklāt cilvēki arvien vairāk saka, ka viņi labāk izprot intelektuālā īpašuma tiesības, kas ir svarīgs konstatējums, ņemot vērā pierādījumus, ka personas, kuras saprot šīs tiesības, retāk apzināti tās pārkāpj.

Viltojumu apzināta iegāde ir samazinājusies no 7 % līdz 5 %, savukārt apzināta pirātisma gadījumi — no 10 % līdz 8 %. Jaunieši joprojām ir lielākā grupa, kas pērk viltotas preces un veic nelegālas lejupielādes, parādot, ka šeit ir daudz darāmā, jo īpaši tāpēc, ka šajā grupā ietilpst personas, kuras visaktīvāk lieto internetu. Tajā pašā laikā tendence uztvert viltotu preču iegādi kā kaitīgu cilvēka reputācijai turpina pieaugt — šajā pētījumā pieaugums ir no 12 % līdz 17 %.

Lai gan pētījumā nav sīkāk apskatīts, kāpēc viltotas preces tagad tiek uztvertas negatīvāk, šo tendenci, visticamāk, pastiprinās sabiedrības reakcija pret medikamentu un individuālo aizsardzības līdzekļu viltojumiem Covid-19 krīzes laikā.

Attiecībā uz lejupielādēm cilvēki tagad ir gatavi maksāt par likumīgu saturu, īpaši, ja tas ir pieejams par saprātīgu cenu. Daļēji šīs izmaiņas var būt saistītas ar likumīgu avotu pieejamības palielināšanos. Cilvēki maksā vairāk par likumīgu saturu, ja uzlabojas kvalitāte un daudzveidība. Viņi arī biežāk pārbauda, vai viņu izmantotās vietnes ir likumīgas vai nē.

Šīs izmaiņas un to cēloņi būtu sīkāk jāizpēta, un šis atjauninātais ziņojums arī turpmāk būs svarīgs resurss gan pētniekiem, gan profesionāļiem IĻ jomā, gan politikas veidotājiem.

Sīkāka informācija palīdzēs ieinteresētajām personām valsts līmenī cīņā ar noziegumiem pret intelektuālā īpašuma tiesībām un rādīs etalonu turpmāko sabiedrības informētības stratēģiju izstrādei *EUIPO* un ES kopumā.

KOPSAVILKUMS

Šajā ziņojumā izklāstīti 2020. gada pētījuma “Eiropas pilsoņi un intelektuālais īpašums — uztvere, informētība un rīcība” (2020. gada IĪ uztveres pētījums) konstatējumi. Šī pētījuma galvenais mērķis ir apkopot informāciju par eiropiešu attieksmi pret intelektuālo īpašumu (IĪ), to, kādā mērā viņi ievēro šīs tiesības, un viņu izpratni par intelektuālo īpašumu kopumā. Konkrētāk, pētījums kalpo kā sabiedrības viedokļa uzraudzības rīks attiecībā uz:

- 1) vispārējām zināšanām par IĪ un tā uztveri;
- 2) informētību par IĪ nozīmi un pārkāpumu nodarīto kaitējumu;
- 3) viltotām precēm un pirātisku tiešsaistes saturu un to iegādes vai izmantošanas (vai neizmantošanas) iemesliem;
- 4) likumīga tiešsaistes satura piedāvājumu pieejamību un kvalitāti Eiropas Savienībā (ES) un valstu līmenī.

Kopumā tika veiktas 25 636 intervijas ar ES iedzīvotājiem vecumā no 15 gadiem. Anketa lielā mērā bija līdzīga iepriekšējā pētījumā izmantotajai, lai varētu iegūt salīdzināmus rezultātus. Anketā tika iestrādātas izmaiņas, lai turpinātu izpētīt saikni starp uztveri un rīcību.

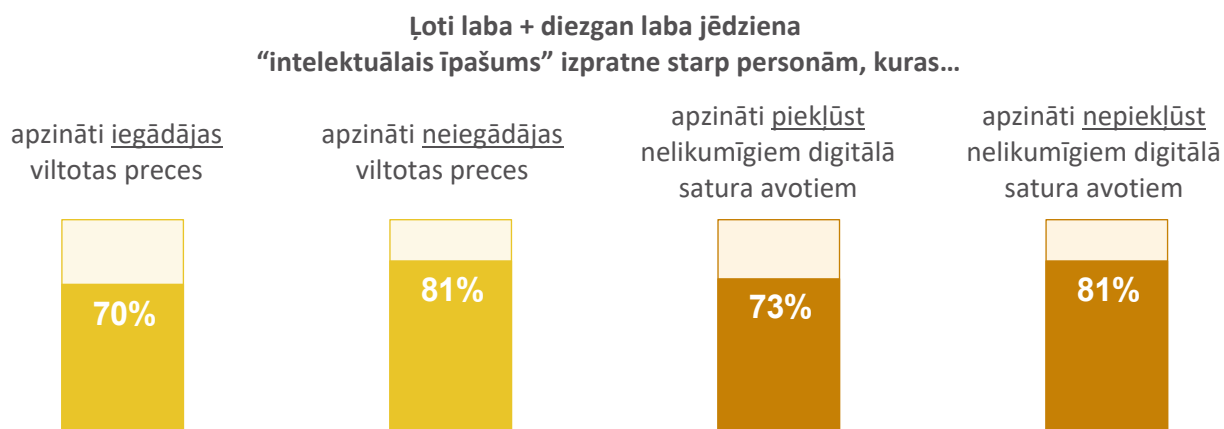
INTELEKTUĀLAIS ĪPAŠUMS — INFORMĒTĪBA UN VIEDOKĻI

Intelektuālā īpašuma jēdziena izpratnes līmenis ir augsts. Pastāv iespējamība, ka respondenti, kuri nepārkāpj IĪ tiesības, ļoti labi / diezgan labi izprot šo jēdzienu salīdzinājumā ar tiem, kuri rīkojas veidā, kas pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības.

Subjektīvās “intelektuālā īpašuma” jēdziena izpratnes līmenis joprojām ir augsts — 80 % (+ 2 procentpunkti (pp) salīdzinājumā ar 2017. gada pētījumu), lai gan dažādās valstīs tas ievērojami atšķirās. Tāpat kā abos iepriekšējos pētījumos, gados jaunāko respondentu subjektīvā izpratne par IĪ ir zemāka, salīdzinot ar vecākajām vecuma grupām (71 %).

Informētība par IĪ ir ievērojami zem vidējā līmeņa personām, kuras apzināti iegādājušās viltotas preces (70 %) vai piekļuvušas pirātiskam tiešsaistes saturam (73 %), kas liek domāt, ka personas ar zemu informētības par IĪ līmeni ticamāk izdara šādus pārkāpumus.

Intelektuālā īpašuma un tā pārkāpumu jēdziens.

Gandrīz universāla parādība ir tā, ka Eiropas iedzīvotāji atzīst IĻ aizsardzības nozīmi, tāpat kā 2017. gadā, lai gan tikai daži uzskata, ka tādi kā viņi no tā iegūst. Kaut arī IĻ aizsardzību var uzskatīt par kaut ko, kas galvenokārt nes labumu slaveniem skatuves māksliniekiem un lieliem uzņēmumiem, ir dubultoļies to respondentu skaits, kuri uzskata, ka no IĻ aizsardzības visvairāk iegūst mākslinieciskā satura veidotāji.

IĻ aizsardzības nozīme ir atzīta visā Eiropā. Pastāv vienprātīgs viedoklis (98 %), ka ir svarīgi, lai izgudrotāji, radošie darbinieki un mākslinieki varētu aizsargāt savas tiesības un saņemt atlīdzību par savu darbu, tāpat kā iepriekšējā pētījumā (97 %). Tāpat viedoklis par IĻ nozīmi ekonomikas stabilitātē ir joprojām stabils — 73 % piekrīt, ka bez intelektuālā īpašuma aizsardzības ekonomikā iestātos haoss.

Lai gan uztveres par IĻ aizsardzības nozīmi līmenis ir augsts, tikai daži eiropieši (4 %) uzskata, ka no IĻ tiesībām iegūst galvenokārt tādi kā viņi paši. Daudzi joprojām uzskata, ka no IĻ galvenokārt iegūst “elite”, piemēram, slaveni mākslinieki un lieli uzņēmumi, kaut arī uztvere par lielajiem uzņēmumiem kā ieguvējiem kopš pēdējā pētījuma ir pazeminājusies par 9 procentpunktiem.

Turklāt dubultoļies to eiropiešu īpatsvars, kuri uzskata, ka no IĻ tiesībām visvairāk iegūst mākslinieciskā satura veidotāji — no 10 % 2017. gadā līdz 20 % 2020. gadā, lai gan jāuzsver, ka 2020. gadā šim jautājuma punktam tika pievienotas vēl divas kategorijas (“autori/rakstnieki” un “kinematogrāfisti”). Gandrīz neviens respondents neuzskatīja, ka neviens negūst labumu no IĻ (2 %).

Kas ir IĻ aizsardzības lielākie ieguvēji? ⁽¹⁾

Slaveni izpildītājmākslinieki	21 % (0)
Mākslinieciskā satura veidotāji	20 % (+10)
Lieli uzņēmumi	15 % (-9)
Tādi patērētāji kā jūs paši	4 % (-1)

VILTOTAS PRECES — VIEDOKĻI UN PATĒRIŅŠ

Vairākums uzskata, ka viltotām precēm ir negatīva ietekme uz ekonomiku attiecībā uz uzņēmējdarbību un darbavietām.

Eiropieši pamatā ir informēti par viltoto preču negatīvo ietekmi uz ekonomiku, veselību un drošību. Ekonomikā balstītais arguments pret viltotu preču iegādi joprojām ir visbūtiskākais — 2020. gadā 83 % piekrīt, ka viltotu ražojumu iegāde grauj uzņēmumus un darbavietas.

Turpinās noraidoša attieksme pret attaisnojumiem, kas padarītu viltotu preču iegādi pieņemamu.

Tāpat kā 2017. gadā, vairums eiropiešu nepiekrīt apgalvojumiem, kas attaisno viltotu preču iegādi. Tikai neliela daļa ES pilsoņu saredz pamatotus iemeslus viltotu preču iegādei. Piemēram, tikai 15 % eiropiešu “pilnībā” vai “drīzāk” piekrīt, ka ir pieņemami iegādāties viltotus luksusa ražojumus. Kopš pēdējā pētījuma šī noraidošā attieksme pret viltotu preču iegādi ir nedaudz pieaugusi.

Tomēr noraidošā attieksme pret viltotu preču iegādi nav vienāda visās demogrāfiskajās grupās. Jaunieši (jaunāki par 24 gadiem) vairāk sliecas piekrist attaisnojumiem viltotu preču iegādei. 30 % no šiem

⁽¹⁾ Avots: 2. jautājums: Kas, jūsuprāt, gūst lielāko labumu no intelektuālā īpašuma aizsardzības? (Kopējā bāze; n = 25 636). TENDENCES JAUTĀJUMS.

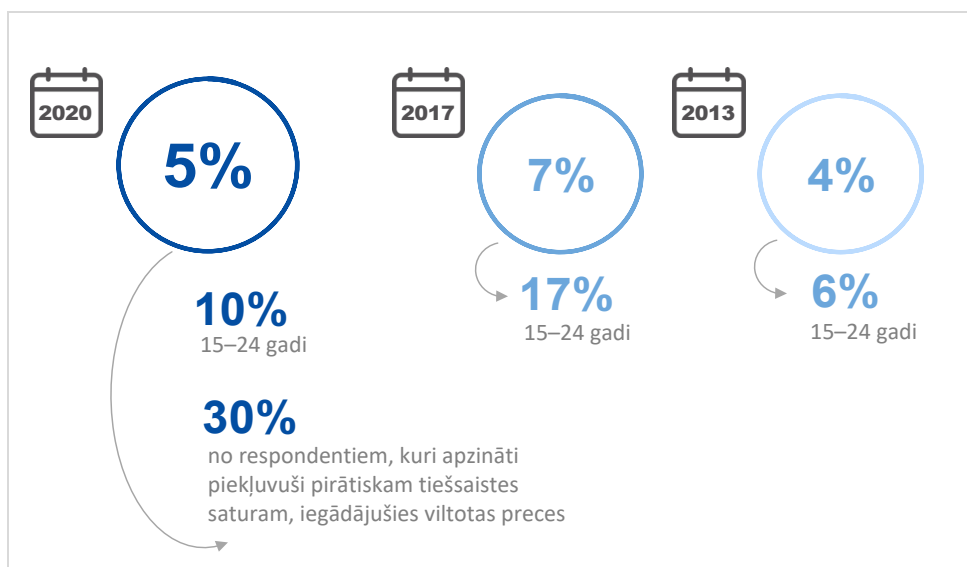
jauniešiem “piekrīt / mēdz piekrist”, ka ir pieņemami pirkt viltotas luksusa ražojumus — divreiz vairāk nekā ES iedzīvotāji vidēji. 37 % šīs demogrāfiskās grupas uzskata, ka ir pieņemami iegādāties viltotas preces, ja oriģinālā produkta cena ir pārāk augsta, salīdzinot ar 24 % no visiem aptaujātajiem.

Saskaņā ar 2013. gada konstatējumiem tikai nedaudzi atzīst, ka apzināti iegādājas viltotas preces. Tie, kuri iegādājušies viltotas preces, vairāk sliecas piekrist apgalvojumiem, kas to attaisno kā pieņemamu.

Deklarētais viltoto preču iegādes līmenis ir zems. To eiropiešu īpatsvars, kuri atzīst, ka pēdējo 12 mēnešu laikā ir apzināti iegādājušies viltotas preces, ir nedaudz samazinājies — no 7 % 2017. gadā līdz 5 % 2020. gadā, vairāk atbilstot 2013. gadā iegūtajam skaitlim (4 %).

Tāpat kā iepriekšējā pētījumā, jaunāki cilvēki lielākā mērā atzīst, ka apzināti iegādājušies viltotas preces — 10 % respondentu vecumā no 15 līdz 24 gadiem to ir atzinuši, kas ir divreiz vairāk nekā vidēji Eiropā. Viltotu preču iegāde un piekļuve pirātiskam tiešsaistes saturam ir saistīti jautājumi, un 30 % respondentu, kuri apzināti piekļuvušas pirātiskam saturam tiešsaistē, iegādājās viltotas preces.

Apzināti iegādājušies viltotus ražojumus ⁽²⁾

Respondenti, kuri atzīst, ka apzināti iegādājušies viltotas preces, lielākā mērā norāda, ka tas ir attaisnojami. Divas trešdaļas (64 %) no respondentiem, kuri apgalvo, ka viltotas preces iegādājušies apzināti, uzskata, ka tas ir pieņemami, ja oriģinālā un autentiskā ražojuma cena ir pārāk augsta. Tikai nedaudz mazāk (58 %) respondentu, kuri apzināti iegādājās viltotas preces, uzskata, ka tas ir pieņemami, ja oriģinālais ražojums nav (vai vēl nav) pieejams viņu dzīvesvietā.

Saskaņā ar jaunāko pētījumu ievērojams mazākums respondentu ir šaubījušies, vai viņu iegādātā prece ir oriģināls vai viltots ražojums. Arī viltotu preču iegādes gadījumu skaits maldināšanas rezultātā joprojām ir mazs.

Trešdaļa eiropiešu (33 %) pēdējo 12 mēnešu laikā ir šaubījušies, vai nopirktais ražojums ir oriģināls, salīdzinot ar 37 % respondentu 2017. gadā. Aptuveni 1 no 10 (9 %) respondentiem ticis maldināts, iegādājoties viltotas preces iepriekšējā gada laikā, un šis skaitlis kopš 2017. gada ir saglabājies vairāk

⁽²⁾ Avots: 4a. jautājums: Kuru no turpmāk uzskaitītajām darbībām esat veicis pēdējo 12 mēnešu laikā? - Apzināti iegādājušies viltotus ražojumus (Kopējā bāze; n = 25 636). TENDENCES JAUTĀJUMS.

vai mazāk stabils (- 1 pp). To respondentu vidū, kuri iegādājās viltotas preces maldināšanas rezultātā, ir novērojams pārmērīgs jauniešu pārsvars — 12 % salīdzinājumā ar vidējo rādītāju 9 %.

Izmaksas ir svarīgas, taču to nozīme viltotu preču iegādes pārtraukšanas ziņā ir mazinājusies. Reputācijas kaitējums ir svarīgāks atturošais faktors salīdzinājumā ar iepriekšējo pētījumu.

Originālu ražojumu pieejamība par pieņemamu cenu joprojām ir galvenais iemesls, kas liek viltotu preču patērētājiem pārtraukt šo ieradumu; aptuveni puse (52 %) no respondentiem, kuri pērk viltotas preces, apgalvo, ka minētais apstāklis viņiem liktu pārtraukt viltotu preču iegādi. Salīdzinot ar 2017. gadu, pieejamu ražojumu pieejamība absolūtā izteiksmē šobrīd ir mazāk svarīgs virzītājspēks, lai atturētu cilvēkus no viltotu preču iegādes (- 10 pp), lai gan tā joprojām ir vissvarīgākais faktors. Tas attiecas uz visām sociāli demogrāfiskajām grupām. Soda saņemšanas risks ir svarīgs virzītājspēks, kas liek jauniešiem pārtraukt viltotu preču iegādi, un to apliecina 46 % respondentu vecumā no 15 līdz 24 gadiem.

Reputācijas kaitējums ir pārliecinošāks faktors salīdzinājumā ar 2017. gadu, jo vairāk respondentu (17 %; + 5 pp), kuri apzināti iegādājušies viltotas preces, apgalvo, ka kaitējums viņu reputācijai atturētu viņus no viltotu preču iegādes.

Pieņemamas cenas arī ir iemesls neiegādāties viltotas preces. Tomēr tos, kuri apzināti neiegādājas viltotas preces, vairāk ietekmē izpratne par ražotājiem, darbavietām un ekonomikai nodarīto kaitējumu, salīdzinot ar respondentiem, kuri ir iegādājušies viltotas preces.

Šajā aptaujā pirmo reizi respondentiem, kuri atbildēja, ka pēdējo 12 mēnešu laikā nav apzināti iegādājušies viltotas preces, tika jautāts par galvenajiem viņu šādas rīcības iemesliem. Originālu ražojumu pieejamība par pieņemamu cenu ir galvenais iemesls, kādēļ viņi neiegādājas viltotas preces. Tomēr, salīdzinot ar respondentiem, kuri viltotas preces iegādājās apzināti, respondenti, kuri to nedarīja, biežāk savu rīcību pamatoja ar izpratni par ražotājiem, darbavietām un ekonomikai nodarīto kaitējumu — attiecīgi 48 % un 41 % respondentu, kuri neiegādājas viltotas preces, tos minēja kā galvenos iemeslus, salīdzinot ar 24 % respondentu, kuri iegādājas viltotas preces. Tas liek domāt, ka negatīvās ietekmes apzināšanās ir saistīta ar viltotu preču iegādi (vai arī atturēšanos no iegādes).

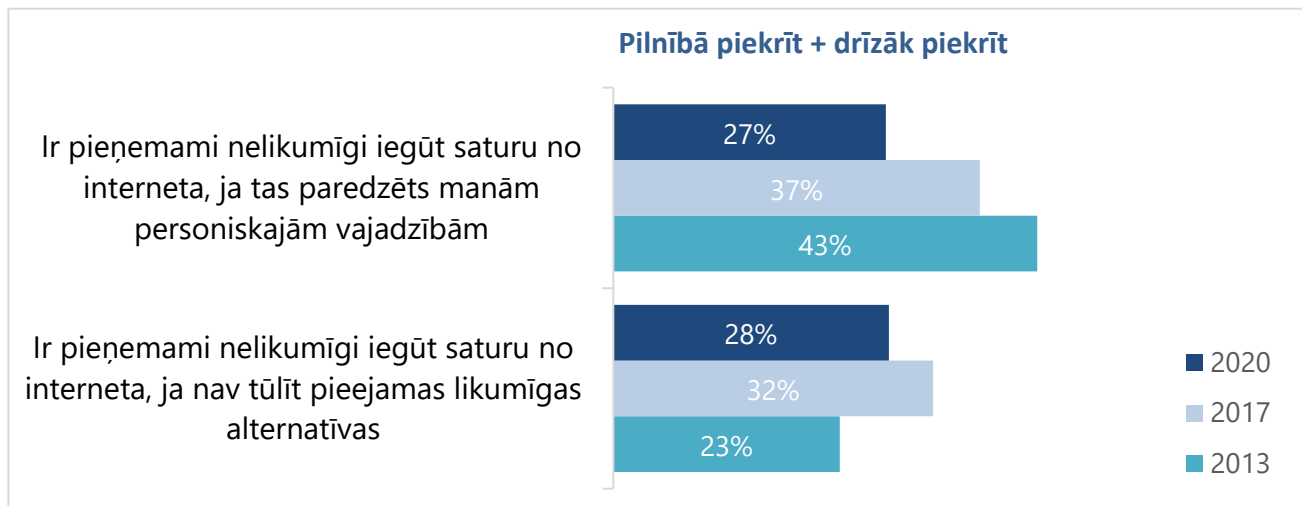
Slikta personiskā pieredze, iegādājoties viltotas preces, šķiet, ietekmē jauniešus. Jaunieši, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā apzināti **nav** iegādājušies viltotas preces, parasti izvairījušies no viltotām precēm, pamatojoties uz iepriekšēju sliktu personisko pieredzi, tās iegādājoties — 31 % respondentu vecumā no 15 līdz 24 gadiem to norādīja, salīdzinot ar 23 % no visiem respondentiem. Tajā pašā laikā gados jauni respondenti mazākā mērā norāda uz atturēšanos no viltotu preču iegādes, jo izprot ražotājiem, darbavietām un ekonomikai nodarīto kaitējumu (42 % un 34 % respondentu vecumā no 15 līdz 24 gadiem to min kā galveno virzītājspēku, kas attur no viltotu preču iegādes).

PIRĀTISKS TIEŠSAISTES SATURS — VIEDOKĻI UN PATĒRIŅŠ

Pieņemama attieksme pret nelikumīgu avotu izmantošanu, lai piekļūtu digitālam saturam personiskām vajadzībām, krasi samazinās, savukārt nemainīga ir procentuālā daļa, kas uzskata, ka tas ir pieņemami, ja nav likumīgas alternatīvas.

Attieksme pret piekļuvi pirātiskam tiešsaistes saturam ir arvien mazāk pieņemama. Pēc neliela krituma 2017. gadā šajā pētījumā redzams, ka kopš 2013. gada kopumā par 15 procentpunktiem samazinājies to respondentu īpatsvars ES, kuri uzskata, ka ir pieņemami nelikumīgi iegūt tiešsaistes saturu, ja tas paredzēts personīgām vajadzībām. Tajā pašā laikā 28 % apgalvo, ka tiešsaistes satura iegūšana no nelikumīgiem avotiem ir pieņemama, ja nav pieejama likumīga alternatīva.

Attieksme pret pirātisku tiešsaistes saturu ⁽³⁾

Neatkarīgi no tiešsaistes satura veida, informētība par likumīgiem piedāvājumiem 2020. gadā ir ievērojami lielāka nekā pirms trim gadiem.

Vairāk nekā divas trešdaļas Eiropas respondentu ir informēti par likumīgu piedāvājumu pieejamību trīs tiešsaistes satura kategorijās: filmas, mūzika un seriāli. Gados jaunāki respondenti visvairāk ir informēti par likumīgajiem mūzikas, filmu, TV seriālu un videospēļu piedāvājumiem.

Arvien vairāk tiek dota priekšroka likumīgiem avotiem, ja šīs likumīgās iespējas ir pieejamas. Turklāt gan likumīgajos pakalpojumos piedāvātā satura kvalitāte, gan daudzveidība arvien vairāk tiek uzskatīta par labāku par nelikumīgos avotos pieejamiem.

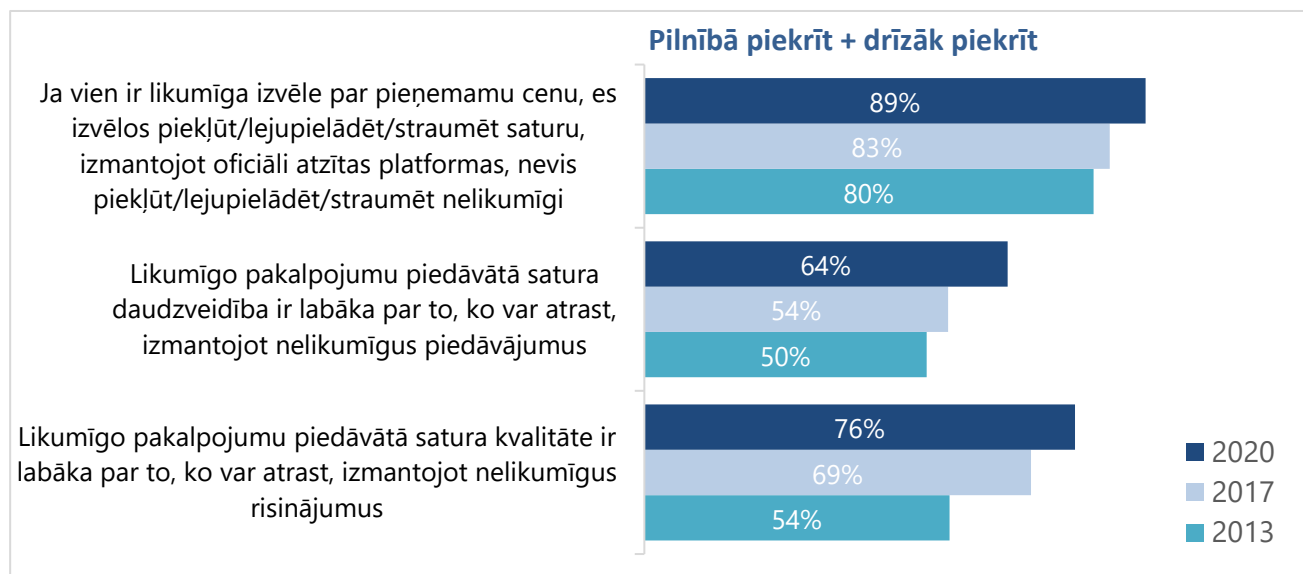
Eiropieši nepārprotami dod priekšroku likumīgam tiešsaistes saturam, ja tas ir pieejams par pieņemamu cenu. Skaidrs vairākums (89 %) “pilnībā piekrīt” vai “drīzāk piekrīt” apgalvojumam: “Ja vien ir likumīga izvēle par pieņemamu cenu, es izvēlos piekļūt/lejupielādēt/straumēt saturu, izmantojot oficiāli atzītas platformas, nevis piekļūt/lejupielādēt/straumēt nelikumīgi”.

Tāpat arī viedokļi par likumīgo pakalpojumu piedāvātā satura kvalitāti un daudzveidību ir pozitīvi. Jo īpaši vairāk nekā trīs ceturtdaļas (76 %) “pilnībā piekrīt” vai “drīzāk piekrīt”, ka likumīgo pakalpojumu piedāvātā satura kvalitāte ir labāka nekā nelikumīgos avotos piedāvātā. Kopš šī apsekojuma pirmā pētījuma 2013. gadā ir ievērojami pieaugusi to respondentu daļa, kuri piekrīt, ka likumīgo pakalpojumu kvalitāte ir labāka par nelikumīgos avotos pieejamo.

Gadu gaitā par 9 procentpunktiem ir palielinājusies arī to respondentu daļa, kuri dod priekšroku likumīgam tiešsaistes saturam, ja tas ir pieejams. Lai gan tā joprojām ir spēcīgākā motivācija izvēlēties likumīgas iespējas, kopš 2013. gada to respondentu skaita, kuri piekrīt šim apgalvojumam, pieaugums nav bijis tik dramatisks kā to respondentu īpatsvara pieaugums, kuri piekrīt, ka kvalitāte (+ 22 pp) un daudzveidība (+ 14 pp) likumīgajos pakalpojumos ir labāka par nelikumīgajos avotos pieejamo.

⁽³⁾ Avots: 3. jautājums: Lūdzu, norādiet, vai jūs pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai pilnībā nepiekrītat šādiem apgalvojumiem: (Kopējā bāze; n = 25 636). TENDENCES JAUTĀJUMS.

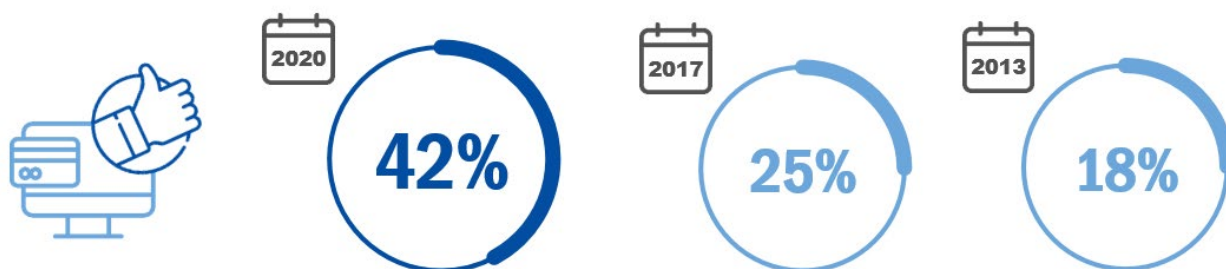
Viedokļi par likumīgiem piedāvājumiem, tendence kopš 2013. gada (4)

Maksāšana par tiešsaistes saturu no likumīgiem avotiem ir kļuvusi daudz plašāk izplatīta.

Par priekšroku likumīgu avotu izmantošanai digitālajam saturam liecina ievērojams to respondentu īpatsvara pieaugums, kuri faktiski ir maksājuši, lai tiešsaistē piekļūtu saturam no likumīgiem avotiem. Vairāk nekā 4 no 10 eiropiešiem (42 %) ir maksājuši, lai piekļūtu, lejupielādētu vai straumētu ar autortiesībām aizsargātu saturu no likumīga pakalpojuma internetā, kas ir ļoti ievērojams (+ 17 pp.) pieaugums, salīdzinot ar 2017. gadu. Salīdzinot ar 2013. gadu, šis rādītājs ir vairāk nekā divkārtšojies (+ 24 pp.). Šie konstatējumi atbilst citiem nesenajiem pētījumiem, kuros novērots līdzīgs tiešsaistes abonēšanas pakalpojumu patēriņa pieaugums, un šo attīstību, šķiet, ir tikai pastiprinājusi Covid-19 pandēmija (5).

Maksājuši par no likumīga avota iegūtu tiešsaistes saturu (6)

(4) Avots: 7. jautājums. Attiecībā uz katru no šiem apgalvojumiem par likumīgajiem piedāvājumiem, kas nodrošina piekļuvi tādām saturam kā mūzika un filmas internetā, lūdzu, norādiet, vai jūs pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat, pilnībā nepiekrītat: (kopējā bāze; n = 25 636). TENDENCES JAUTĀJUMS.

(5) Skatīt, piemēram: <https://www.digitaltveurope.com/2020/05/11/coronavirus-accelerates-global-svod-growth/>

(6) Avots: 4b. jautājums: Kuru no turpmāk uzskaitītajām darbībām esat veicis pēdējo 12 mēnešu laikā? — Maksājuši, lai piekļūtu, lejupielādētu vai straumētu ar autortiesībām aizsargātu saturu (piemēram, mūziku, video, filmu vai televīzijas filmu sērijas) no likumīga pakalpojuma internetā (kopējā bāze; n = 25 636). TENDENCES JAUTĀJUMS.

Galvenais virzītājspēks respondentiem, kuri informē, ka nav piekļuvuši digitālajam saturam, izmantojot nelikumīgus pakalpojumus, ir satura pieejamība par pieņemamu cenu no likumīgiem avotiem.

Gandrīz puse (48 %) respondentu, kuri piekļuvei tiešsaistes saturam nav izmantojuši nelikumīgus avotus, to nav darījuši, jo saturs ir bijis pieejams par pieņemamu cenu no likumīgiem avotiem. Viņu rīcību vienlīdz (48 %) stimulē izpratne par kaitējumu, ko mūziķiem, rakstniekiem, māksliniekiem un radošajiem darbiniekiem nodara IĪ pārkāpumi.

Likumīgo avotu izmantojuma pieaugums digitālajam saturam nav būtiski samazinājis nelikumīgo avotu izmantošanu, taču Eiropā ir nedaudz samazinājies to respondentu īpatsvars, kuri atzīst, ka digitālajam saturam izmanto nelikumīgus tiešsaistes avotus.

Aptuveni 1 no 10 aptaujātajiem eiropiešiem (8 %) atzina, ka pēdējo 12 mēnešu laikā apzināti ir izmantojis pirātisku tiešsaistes saturu, kas ir tikai nedaudz mazāk par 2017. un 2013. gada rādītājiem (- 2 pp). Respondentu, kuri atzīst nelikumīgu avotu izmantošanu, īpatsvars palielinās jauniešu un aktīvu interneta lietotāju vidū. Interesanti, ka tie respondenti, kuri apzināti piekļuvuši nelikumīgam tiešsaistes saturam, arī, visticamāk, iegādājušies tiešsaistes saturu. Tas liecina, ka eiropieši vēlas pārmaiņus izmantot gan likumīgus, gan nelikumīgus avotus, lai piekļūtu nepieciešamajam saturam. Kā minēts iepriekš, acīmredzami respondentu grupas, kuras piekļūst nelikumīgiem digitālā satura avotiem un kuras pērk viltotas preces, pārklājas.

Apzināti piekļuvuši, lejupielādējuši vai straumējuši saturu no nelikumīgiem tiešsaistes avotiem ⁽⁷⁾

⁽⁷⁾ Avots: 4b. jautājums: Kuru no turpmāk uzskaitītajām darbībām esat veicis pēdējo 12 mēnešu laikā? — Apzināti piekļuvuši, lejupielādējuši vai straumējuši saturu no nelikumīgiem tiešsaistes avotiem (kopējā bāze; n = 25 636). TENDENCES JAUTĀJUMS.

Neskaidrība par to, kurš avots ir likumīgs un kurš ir nelikumīgs, joprojām ir nemainīgā līmenī, taču arvien vairāk tiek mēģināts noskaidrot, vai avoti ir likumīgi.

Laikā no 2013. līdz 2017. gadam pieauga neskaidrība par to, kurš avots ir likumīgs un kurš nelikumīgs, taču šī tendence ir apstājusies. Pašreizējā tendence rāda stabilu respondentu daļu (23 %, salīdzinot ar 24 % 2017. gadā), kuriem nav skaidrs, kas veido likumīgu vai nelikumīgu piedāvājumu.

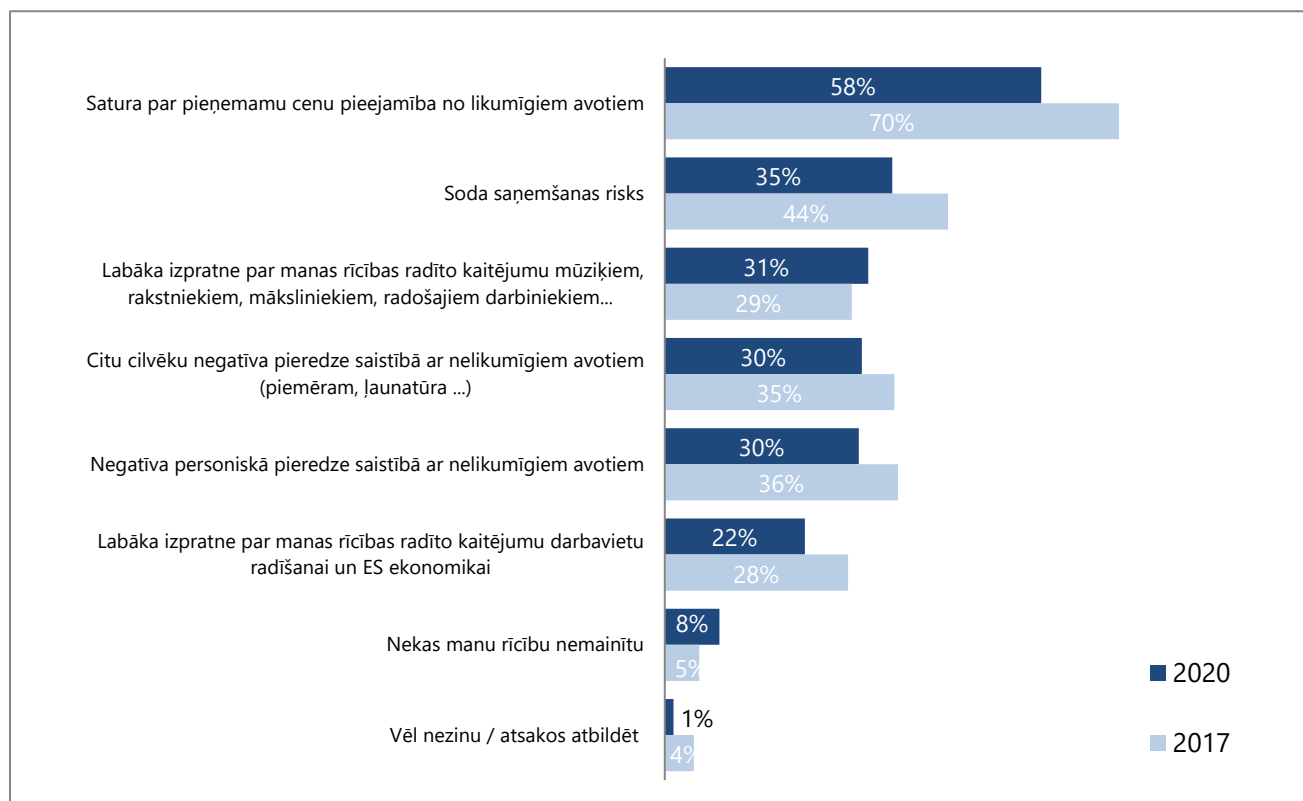
Šīs tendences apliecinājums norāda uz likumīgu tiešsaistes avotu izmantošanas pieaugumu un priekšrokas došanu šiem likumīgajiem avotiem. To apstiprina arī to respondentu daļas pieaugums, kuri pēta, vai tiešsaistes saturs nāk no likumīga avota — no 14 % 2017. gadā līdz 20 % 2020. gadā.

Salīdzinot ar pirātiska tiešsaistes satura izmantošanu, ar autortiesībām aizsargāta satura (piemēram, mūzikas, video, filmu vai seriālu) augšupielāde internetā koplietošanai ar citiem interneta lietotājiem ir mazāk izplatīta, un tikai 7 % respondentu atzina, ka viņi to ir darījuši pēdējo 12 mēnešu laikā. Vēl mazāks skaits (3 %) atzina, ka piekļuvei pirātiskam saturam ir izmantojuši nelegālas straumēšanas ierīces, piemēram, televizora pierīces ar iepriekš instalētām lietotnēm. Tomēr abas šīs nelikumīgās darbības nevar uzskatīt par nenozīmīgām, jo ir lielāka iespējamība, ka jaunieši tajās iesaistīsies. 15 % respondentu vecumā no 15 līdz 24 gadiem augšupielādēja ar autortiesībām aizsargātu saturu un 7 % izmantoja nelikumīgas straumēšanas ierīces.

Satura par pieņemamu cenu pieejamība joprojām ir galvenais iemesls, kas liktu mainīt rīcību respondentiem, kuri piekļūst nelikumīgiem avotiem, kaut arī tās nozīme ir ievērojami samazinājusies. Arī argumenti, ka tas paredzēts personīgām vajadzībām, ir ievērojami samazinājušies.

Satura par pieņemamu cenu pieejamība no likumīgiem avotiem ir visbiežāk minētais iemesls, kas liktu pārtraukt pirātiska tiešsaistes satura izmantošanu; tam seko soda saņemšanas risks un labāka izpratne par radošajiem darbiniekiem nodarīto kaitējumu. Kopš 2017. gada ievērojami samazinājies (- 12 pp) to respondentu īpatsvars, kuri norāda, ka satura par pieņemamu cenu pieejamība no likumīgiem avotiem liktu viņiem pārtraukt pirātiska satura izmantošanu.

Kas liktu pārtraukt izmantot pirātisku tiešsaistes saturu? ⁽⁸⁾

⁽⁸⁾ Avots: 9a. jautājums: Jūs norādījāt, ka pēdējo 12 mēnešu laikā apzināti izmantojāt nelikumīgus avotus (tīmekļa vietnes) piekļuvei tiešsaistes saturam. Kādi ir visi tie elementi, kas liktu jums pārtraukt nelikumīgu avotu izmantošanu? (Kopējā bāze; n = 2434). TENDENCES JAUTĀJUMS.

EIROPAS PILSONI UN INTELEKTUĀLAIS ĪPAŠUMS — UZTVERE, INFORMĒTĪBA UN RĪCĪBA 2020. GADĀ

KOPSAVILKUMS

2020. GADA NOVEMBRIS